

Tillstånd och upplysning

Lantbrukarnas Ekonomi AB
105 33 Stockholm

Beslut angående ansökan om nöddispens på växtskyddsområdet för Raptol, reg nr 5351

1 Beslut

Kemikalieinspektionen beviljar dispens från kravet på produktgodkännande för växtskyddsmedlet Raptol.

Gäller från och med	2022-06-10
Gäller till och med	2022-08-31

Specificerade användningsvillkor framgår av beslutsbilagan.

1.1 Återrapportering

Efter avslutad odlingsäsong ska en redogörelse lämnas in till Kemikalieinspektionen över vilka strategiförsök som genomförts under 2022 och på vilket sätt resultaten från dessa kan ge information om att kommande års odlingar av jordgubbar kan genomföras utan behov av dispens.

Redogörelsen ska lämnas in till oss senast 1 december 2022.

2 Beskrivning av ärendet

Vi fick in er ansökan om dispens för nedanstående ändamål den 1 juni 2022.

Sökande	Lantbrukarnas Ekonomi AB 105 33 Stockholm
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	Raptol
Produktens registreringsnummer	5351
Verksamma ämnen	Pyretriner Rapsolja
Funktion	Insekticid
Sökt användningsområde	Mot trips i odlingar av jordgubbar på friland och i tunnel.

2.1 Ni har uppgett följande skäl till ansökan om dispens

Det saknas i år effektiva preparat eller metoder för att kunna skydda jordgubbar på friland och i tunnel mot angrepp av trips.

Risken för angrepp av trips är ett återkommande problem i jordgubbsodlingen. Tripsangrepp i blommande jordgubbsplantor orsakar omfattande skador och gör att grödan inte går att sälja.

Produkten Raptol har tidigare haft ett bredare godkännande, som omfattande jordgubbsodlingar, men det löpte ut 2018. Godkännandet för produkten Fastac 50 med god effekt mot trips löpte ut förra året och har inte förnyats. Därför saknas i år andra preparat med motsvarande användningsområde i Sverige. Det pågår försök för att hitta alternativ som kan ansökas i form av UPMA ansökningar, men det blir inte klart i tid för behandling i år.

2.1.1 Fara för skördebortfall av jordgubbar

Skörden av jordgubbar uppgick år 2021 till 15 900 ton. Skördeförlusterna utan behandling mot trips uppskattas till mellan 10 och 30%. Värdet på jordgubbar har uppskattats baserat på senaste statistik (Jordbruksverkets statistikdatabas, åren 2019 och 2020) till ca 44 SEK/kg. Den totala skördeförlusten riskerar att bli mellan 72 och 217 miljoner kronor.

2.1.2 Beskrivning av alternativ

I Sverige är användningen av biologisk bekämpning i form av olika varianter av rovkvalster vanlig i odlingar av jordgubbar i tunnel och på friland i förebyggande syfte, men dessa kan endast hantera angrepp som är mindre omfattande.

Fibro (paraffinolja), Mavrik (tau-fluvalinat), Movento SC 100 (spiroetramat), NeemAzal-T/S (azadiraktin) och Steward (indoxacarb) är godkända kemiska preparat för bekämpning av insektsangrepp i jordgubbar. Dessa preparat har dock en begränsad effekt på trips. Det saknas framför allt produkter med kort karenstid som kan hantera stora angrepp av trips under blomningsstadiet.

Det pågår arbete för att ta fram nödvändigt underlag för att ansöka om UPMA för Raptol mot trips i odlingar av jordgubbar. Försöken pågår och är inte klara för att bifogas en ansökan av UPMA ännu.

Insektsnät och väv är inget alternativ då trips är små och tar sig lätt genom nätet.

2.1.3 Beskrivning av åtgärder för att undvika upprepad dispens

Ni anger att ni kommer att ansöka om UPMA-godkännande för Raptol för användning i odlingar av jordgubbar på friland och i tunnel.

2.2 Samråd med Livsmedelsverket

Vi har samrått med Livsmedelsverket i fråga om konsumentskydd.

Livsmedelsverket har bedömt att användning av Raptol enligt angiven rekommendation inte förväntas utgöra någon risk för konsumenter.

2.3 Tidigare dispenser

Det är första gången som en ansökan om dispens för Raptol har lämnats in för användning i jordgubbar.

3 Skäl

3.1 Tillämpliga bestämmelser

Ett växtskyddsmedel får endast släppas ut på marknaden och användas om det har produktgodkänts i den berörda medlemsstaten enligt artikel 28 i förordning (EG) nr 1107/2009¹. Kemikalieinspektionen får dock i särskilda fall ge dispens från kravet på godkännande och tillåta att ett växtskyddsmedel, under högst 120 dagar, släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av en fara som inte kan avvärijas på något annat rimligt sätt. Detta framgår av artikel 53 i förordningen.

3.2 Kemikalieinspektionens bedömning

Kemikalieinspektionen bedömer att ni har visat att faran som beskrivits inte kan avvärijas på något annat rimligt sätt än genom dispens för växtskyddsmedlet Raptol för användning i jordgubbar på friland och i tunnel. Att ge dispens framstår därför som nödvändigt.

Godkännandet för insekticiden Fastac 50 med god effekt mot trips löpte ut förra året och produkten får inte längre användas. Det saknas andra preparat med motsvarande användningsområde i Sverige. Det pågår försök och ansträngningar för att hitta alternativ men det blir inte klart i tid för behandling i år.

Inga dispenser har tidigare år beviljats för Raptol. Ni har redovisat vilka alternativ som finns och även visat att dessa inte avhjälpur den kritiska situationen. Då växtskyddsmedel saknas har ni inte kunnat vidta andra åtgärder än att söka dispens.

Den sökta användningen av växtskyddsmedlet förväntas inte utgöra någon risk för konsumenter vid användning enligt föreskrivna villkor.

3.3 Motivering av villkor

3.3.1 Miljö

Vi bedömer att användningen av produkten kan innebära risker för vattenlevande organismer och insekter som inte är mål för behandlingen, inklusive bin.

Vi beslutar därför att vid spridning med bomspruta ett anpassat skyddsavstånd ska bestämmas med hjälp av Säkert växtskydds "Hjälpreda vid bestämning av anpassade skyddsavstånd. Lantbruksspruta med bom". Vid spridning närmare än 100 m från sjöar, vattendrag eller öppna diken ska dessutom utrustning som reducerar avdriften med minst 50 % användas. Vid spridning med handhållen spruta i tunnelodlingar närmare än 100 m från sjöar, vattendrag eller öppna diken ska tunnelns långsidor vara nedrullade. Alternativt ska appliceringen ske med handhållen spruta med sprayskärm.

För att skydda bin och andra pollinerande insekter får växtskyddsmedlet inte spridas på blommande växter där pollinerande insekter aktivt söker efter föda.

---

¹ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG

3.4 Slutsats

Kemikalieinspektionen bedömer att ni har visat att kraven i artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan. Kemikalieinspektionen bifaller därför ansökan om dispens enligt önskemål för under perioden from 2022-06-10 t o m 2022-08-31 (83 dagar).

4 Upplysningar

Kemikalieinspektionen upplyser om att dispens enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 i normalfallet endast beviljas en gång. Dispensförfarandet syftar till att hantera faror eller hot som uppkommer sällan och som därmed inte kan förutses.

Om en fara riskerar att upprepas eller utgör ett återkommande problem ska inte dispensförfarandet användas för att lösa problemet. Det är därför viktigt att ni utformar en strategi för att undvika fortsatt behov av dispens eller tar fram andra bekämpningsmetoder för att åstadkomma en långsiktig lösning. Vid upprepad ansökan om dispens ska ni visa vilka åtgärder som ni vidtagit för att undvika behov av ytterligare dispens.

Om produkten är godkänd i en annan medlemsstat inom EU finns det möjlighet för innehavaren att ansöka om produktgodkännande i Sverige genom ömsesidigt erkännande enligt artikel 40 i förordning (EG) nr 1107/2009. Under vissa förutsättningar finns samma möjlighet för till exempel jordbruksorganisationer.

5 Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Ett skriftligt överklagande ställt till mark- och miljödomstolen ska i så fall ha kommit till Kemikalieinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.